Silesaurus

Silesaurus (*ještěr ze Slezska*) byl rod vývojově velmi primitivního dinosaura nebo spíše jen dinosauriforma. Tento poměrně pokročilý archosaurus žil před asi 230 miliony let (období pozdního triasu) na území dnešního jižního Polska (lokalita Krasiejów, blízko Opole) a možná i České republiky, jak se domnívá polský paleontolog profesor Jerzy Dzik, který fosilie silesaura objevil a v roce 2003 i formálně popsal. *Silesaurus* je znám z několika dobře zachovaných koster a patří k nejlépe známým dinosauromorfům (příbuzným pravých dinosaurů).

Silesaurus a jeho blízcí vývojoví příbuzní tvoří sesterskou skupinu k "pravým" dinosaurům a mají s nimi společného vývojového předka, který žil před více než 245 miliony let.[1]

Nové fosilie tohoto dinosaura byly objeveny na původní lokalitě (Krasiejów) znovu v září roku 2007.

Silesaurus

Stratigrafický výskyt: Svrchní trias, asi před 227 až 201 miliony let

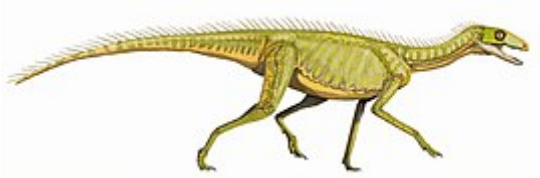

Rekonstrukce druhu *Silesaurus opolensis*

Vědecká klasifikace	
Říše	živočichové (Animalia)
Kmen	strunatci (Chordata)
Třída	plazi (Sauropsida)
Infratřída	Archosauromorpha
Čeleď	Silesauridae
Rod	***Silesaurus***

Binomické jméno

Silesaurus opolensis

Dzik, 2003

Některá data mohou pocházet z datové položky.

Obsah

Klasifikace

Kladogram

Paleobiologie

Rekonstrukce a modely

Reference

Literatura

Externí odkazy

Klasifikace

Ačkoli je jeho pozice ve vývojovém stromu dinosauromorfů otázkou diskuzí, převládá názor, že se jedná o archosaura blízce příbuzného s dinosaury (nikoli dinosaura samotného). Mezi jeho blízké příbuzné patřil například brazilský rod *Sacisaurus*. Dle jiných teorií je *S. opolensis* pravým dinosaurem (bazálním ptakopánvým), jehož nejbližším příbuzným má být argentinský *Pisanosaurus*, velmi raný ptakopánvý dinosaurus.

Kladogram

Systematická pozice dle Ezcurra (2006):

```
Ornithodira
|-Pterosauromorpha
|  |-Scleromochlus
|  `--Pterosauria
`--Dinosauromorpha
      |-Lagerpeton
      `--Dinosauriformes
           |-Marasuchus
           `--+--Pseudolagosuchus
              `--+--Silesaurus
                 `--+--Eucoelophysis
                    `--Dinosauria
                         |-Saurischia
                         |   |-Herrerasauridae
                         |   `--Eusaurischia
                         |       |-Theropoda
                         |       `--Sauropodomorpha
                         `--Ornithischia
```

Paleobiologie

Silesaurus byl nejspíš býložravý a žil zřejmě v malých stádech. Mohl se pohybovat střídavě po dvou i čtyřech končetinách. Byl poměrně malým zvířetem, dosahoval délky jen asi 1,5 až 2,3 metru a vážil maximálně kolem 30 kg.[2] Pravděpodobně se dovedl rychle pohybovat, což mohlo být významné při snaze uniknout například před dravým polonosuchem. Výzkum publikovaný na začátku roku 2018 ukázal, že mozkovny silesaurů byly do značné míry podobné ptačím, a že se u nich vyskytuje vysoká míra vnitrodruhové variability.[3] Koprolity objevené na jihu Polska dokládají, že mezi jeho potravu mohli patřit i bezobratlí živočichové (například brouci).[4]

Končetiny silesaurů byly zcela vzpřímené a podsunuté pod tělem, takže velmi dobře nadnášely tělo a umožňovaly poměrně rychlý, svižný a energeticky efektivní pohyb. Podobnou anatomickou konstrukci nohou měli také zástupci tzv. pseudosuchů a samozřejmě i raných dinosaurů.[5]

Rekonstrukce a modely

Rekonstrukce (anatomicky přesné modely) silesaura jsou k vidění přímo v krasiejowském paleontologickém muzeu i přilehlém Juraparku a také v *Muzeum Ewolucji PAN* ve Varšavě, kde se ostatně nacházejí i skutečné fosilie tohoto triasového dinosauriforma.

Reference

1. SOCHA, Vladimír. **Kdo byl první dinosaurus?**. *OSEL.cz* [online]. 10. července 2020. Dostupné online (https://www.osel.cz/11265-kdo-byl-prvnim-dinosaurem.html). (česky)
2. Holtz, Thomas R., Jr.; Rey, Luis V. (2007). *Dinosaurs: The Most Complete, Up-to-Date Encyclopedia for Dinosaur Lovers of All Ages* (Aktualizovaný internetový dodatek (http://www.geol.umd.edu/~tholtz/dinoappendix/HoltzappendixWinter2011.pdf)). New York: Random House. ISBN 978-0-375-82419-7.

3. Rafał Piechowski, Grzegorz Niedźwiedzki & Mateusz Tałanda (2018). Unexpected bird-like features and high intraspecific variation in the braincase of the Triassic relative of dinosaurs. *Historical Biology.* doi: https://doi.org/10.1080/08912963.2017.1418339
4. Martin Qvarnström, Joel Vikberg Wernström, Rafał Piechowski, Mateusz Tałanda, Per E. Ahlberg and Grzegorz Niedźwiedzki (2019). Beetle-bearing coprolites possibly reveal the diet of a Late Triassic dinosauriform (https://royalsocietypublishing.org/doi/abs/10.1098/rsos.181042). *Royal Society Open Science.* **6**: 181042. doi: https://doi.org/10.1098/rsos.181042
5. Rafał Piechowski & Mateusz Tałanda (2020). The locomotor musculature and posture of the early dinosauriform *Silesaurus opolensis* provides a new look into the evolution of Dinosauromorpha. (https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/joa.13155) *Journal of Anatomy.* doi: https://doi.org/10.1111/joa.13155

Literatura

- Benton, Michael, J. (2019). *Dinosaurs Rediscovered (The Scientific Revolution in Paleontology)*. Thames and Hudson, London (str. 29-33). (anglicky)

Externí odkazy

- Obrázky, zvuky či videa k tématu **silesaurus** ve Wikimedia Commons
- Informace na webu *The Paleobiology Database* (http://paleodb.org/cgi-bin/bridge.pl?action=checkTaxonInfo&taxon_no=163003&is_real_user=1) (anglicky)

Citováno z „https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Silesaurus&oldid=18800038“

Stránka byla naposledy editována 10. 7. 2020 v 13:53.

Text je dostupný pod licencí Creative Commons Uveďte autora – Zachovejte licenci, případně za dalších podmínek. Podrobnosti naleznete na stránce Podmínky užití.